

Quickscan flora en fauna

Uitbreiding zwembad 't Bun te Urk

Quickscan flora en fauna

Uitbreiding zwembad 't Bun te Urk

Definitief

Opdrachtgever

RO Gemeente Urk
De heer A.L. Wiersma
Postbus 77
8320 AB URK

Opdrachtnemer

Eelerwoude
Achterstraat 11
4101 BB Culemborg
T 0345 72 70 00
F 0345 72 70 10
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

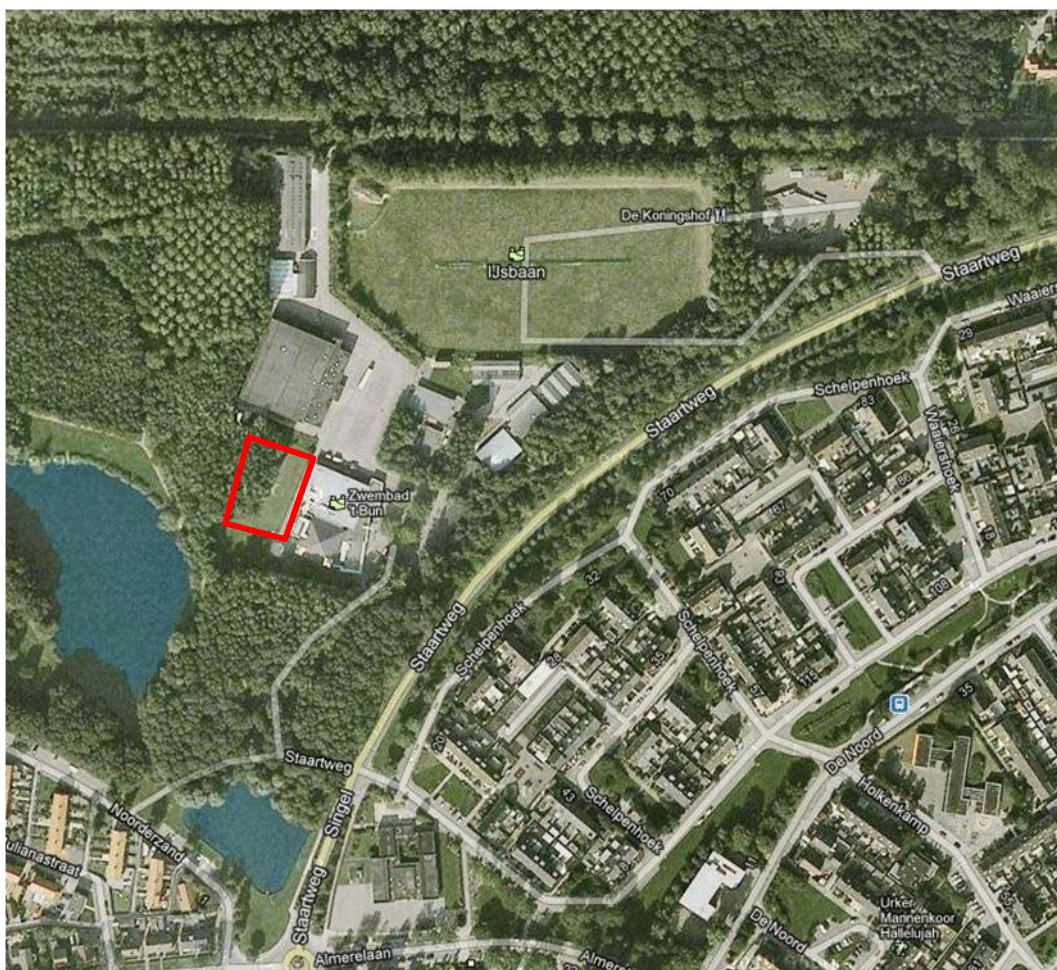
Projectnummer: P5898
Datum: 26-11-2012
Projectleider: R.Heins
Opgesteld: R. Heins
Gecontroleerd: D. Welink

© Eelerwoude 2012, niets uit deze uitgave mag
worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt
worden zonder schriftelijke toestemming van
Eelerwoude bv.

De opmaak van dit rapport gaat uit van dubbelzijdig
afdrukken

INHOUD

1	INLEIDING	5
2	HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING	7
2.1	Huidige situatie	7
2.2	Voorgestane ontwikkeling	7
3	NATUURWETGEVING	9
3.1	Flora- en faunawet beschermd flora en fauna	9
3.2	Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998	10
3.3	Ecologische Hoofdstructuur	10
3.4	Rode lijst	10
4	METHODE	11
4.1	Bureauonderzoek	11
4.2	Terreinbezoek	11
5	BESCHERMDE SOORTEN	12
5.1	Planten	12
5.2	Zoogdieren	12
5.3	Vogels	15
5.4	Amfibieën en reptielen	16
5.5	Vissen en ongewervelden	17
6	BESCHERMDE GEBIEDEN – EHS	18
6.1	Inleiding	18
6.2	Doelbenadering	18
6.3	Wezenlijke waarden en kenmerken	19
6.4	Effecten op de EHS	20
6.5	Compensatie en herbegrenzing	21
6.6	Samenvattend	23
7	CONCLUSIE EN VERVOLG	24
7.1	Compensatie van aantasting EHS noodzakelijk	24
7.2	Slechts enkele beschermde soorten in het gebied	24
7.3	Aanbeveling	25
	LITERATUURLIJST	27
	BIJLAGEN	28

Figuur 1. Ligging plangebied, uitbreidingslocatie is globaal met rood aangegeven.

1

INLEIDING

In verband met de voorgenomen uitbreiding van het zwembad 't Bun in Urk is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en –beleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden op welke manier de ontwikkeling gerealiseerd kan worden en dat er geen belemmeringen bestaan vanuit de natuurbescherming.

De eerste stap in deze toetsing is de quickscan flora en fauna. Dit is een eerste, beknopt onderzoek waarbij is gekeken of er überhaupt iets aan de hand is. Dit onderzoek kan gebruikt worden bij bestemmingsplanprocedures of de aanvraag van een omgevingsvergunning.

De quickscan richt zich op het verkrijgen van een geïnformeerd beeld van de mogelijke consequenties vanuit de natuurwetgeving en -beleid. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen.

Bosje ter plekke van uitbreiding

Standplaats brede wespenorchis

Zonneweide

Zonneweide

Zonneweide

Zwembad ter plekke van uitbreiding

Figuur 2 Foto's plangebied

2

HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING

2.1 Huidige situatie

Het plangebied bestaat uit het bestaande zwembad 't Bun te Urk. De locatie is gelegen aan de noordzijde van Urk, tussen de staartweg en het Urkerbos. Het Urkerbos functioneert deels als dorpsbos en deels als rustig natuurgebied en is in beheer bij Het Flevo-landschap. Het bos is in de jaren '50 van de vorige eeuw aangeplant. Het bestaat uit eiken-, sparren-, beuken- en dennenpercelen.

Rond het zwembad kent het Urkerbos een meer parkachtig karakter, met redelijk veel recreatie.

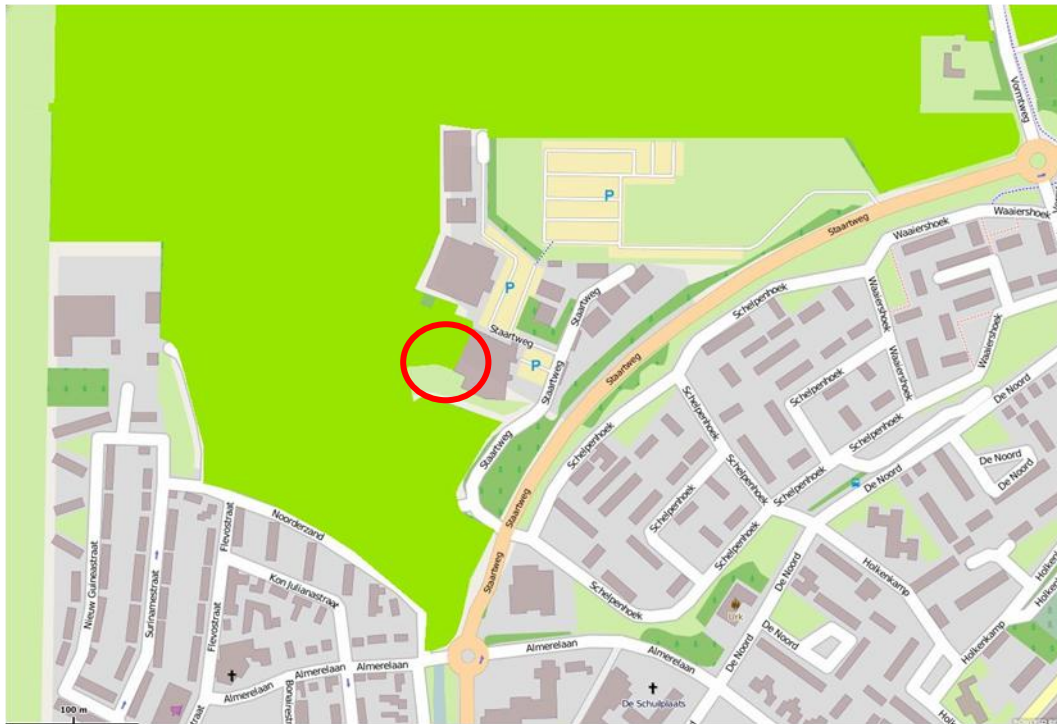
Het plangebied zelf bestaat uit het zwembad, met aan de zuidzijde een zonneweide. Ten zuiden van de zonneweide ligt een bosperceel. De zonneweide betreft een grasveld met enkele kruiden zoals klaver en paardenbloem. Het bosperceel levert nauwelijks een bijdrage aan de waarden en kenmerken van het Urkerbos. De beplanting direct naast het zwembad bestaat uit dunne, dicht opeen staande beuken afgewisseld met enkele essen en zomereiken. Het betreft een relatief jong bos. Ondergroei ontbreekt grotendeels, bij het veldbezoek is één brede wespenorchis aangetroffen. Ten noorden van het zwembad ligt een verharde parkeerplaats. Rond het zwembad en op de omliggende parkeerplaatsen is buitenverlichting aanwezig. Zie bijgevoegde foto's voor een impressie van het plangebied.

Watervoerende elementen zoals sloten, poelen of vijvers zijn in het plangebied niet aanwezig.

2.2 Voorgestane ontwikkeling

De ontwikkeling bestaat uit de bouw van een overdekt wedstrijdbad ter uitbreiding van het bestaande zwembad. Het wedstrijdbad komt aan de zuidzijde van het bestaande zwembad en wordt daar verbonden met de bestaande bebouwing.

Voor de realisatie van het zwembad moet de zonneweide en een klein deel van het zuidelijk gelegen bosje wijken.

Figuur 3 begrenzing EHS (fel groen) en globale ligging uitbreiding (rood) (bron: www.flevoland.nl)

3

NATUURWETGEVING

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd.

3.1 Flora- en faunawet beschermd flora en fauna

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet van toepassing. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en daarom is geen ontheffing nodig. Deze soorten zijn bij dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Zie bijlage 1 voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet is overal en altijd van toepassing bij ontwikkelingen. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten.

3.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 beschermd.

Op ongeveer 300 meter afstand van het plangebied ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, het IJsselmeer. Aangenomen mag worden dat de uitbreiding van het zwembad uitsluitend een effect heeft ter plekke van de uitbreiding. Een toetsing aan de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

3.3 Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt. In of in de directe nabijheid van de EHS geldt het 'nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op de provinciale Ecologische Hoofdstructuur denkbaar zijn, is het raadzaam (en in sommige gevallen noodzakelijk) een toetsing aan de EHS uit te voeren. Zie bijlage 2 voor een nadere beschrijving van de toetsing aan de EHS. Het plangebied maakt onderdeel uit van de EHS, zie kaart 2. In Hoofdstuk 6 zal hier verder op ingegaan worden.

3.4 Rode lijst

De Rode Lijst bevat een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Dit wordt bepaald op basis van zeldzaamheid en/of negatieve trend. Een vermelding op een Rode Lijst geeft dus een indicatie over hoe het een soort vergaat, het is geen indicatie over de zeldzaamheid. De lijsten worden periodiek vastgesteld door de staatssecretaris van het Ministerie van EL&I. In totaal zijn 18 Rode Lijsten aanwezig waarop 3363 soorten zijn vermeld. Rode lijsten hebben geen juridische status. Als een soort op de lijst komt, is deze niet automatisch beschermd. Daarvoor moet de soort worden aangewezen onder de Flora- en faunawet. Binnen deze rapportage wordt alleen ingegaan op soorten die beschermd zijn onder de Flora- en faunawet en worden geen Rode Lijst-soorten aangehaald.

4

METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.1 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van landelijke, provinciale en indien beschikbaar regionale verspreidingsinformatie.

Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, moet blijken of nabij de locaties in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

De website www.waarneming.nl en www.telmeel.nl zijn ook geraadpleegd. Een groot aantal amateurs en professionals zetten op deze websites natuurwaarnemingen. De site wordt gecontroleerd door een validatiecommissie. Soortwaarnemingen via deze bron zijn redelijk betrouwbaar, maar kunnen moeilijk geverifieerd worden. Wel kan het een beeld geven van mogelijke soorten in de regio. Waarnemingen zijn, in tegenstelling tot atlassen, vaak tot op de exacte locatie te herleiden.

Zie literatuurlijst voor totale lijst van de geraadpleegde bronnen.

4.2 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten/soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door mevr. ir. R. Heins, ecologisch adviseur bij Eelerwoude uitgevoerd op 11 juli 2012 bij 17°C en wisselend bewolkt weer. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopen onderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten ook genoteerd.

Omdat op basis van het eerste veldbezoek al geconcludeerd kon worden dat de werkzaamheden geen effect zullen hebben op vleermuizen, is geen nader onderzoek, conform het Vleermuizenwerkprotocol, gedaan. Dit zou geen nieuwe informatie opleveren. Dit is ook besproken met de provincie Flevoland.

5

BESCHERMDE SOORTEN

5.1 Planten

Voorkomen en functie

Er is in het bosje een exemplaar van de brede wespenorchis aangetroffen. In de bossen in de omgeving komen verscheidene bijzondere en beschermde plantensoorten voor. Op de locatie zelf worden andere beschermde soorten dan de aangetroffen orchidee niet verwacht.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen strikt beschermde plantensoorten aangetroffen. De aanwezige brede wespenorchis valt onder het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet (tabel 1). Bij de herinrichting van het plangebied is niet uitgesloten dat enkele exemplaren worden aangetast.

Voor tabel 1 soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij iswel de algemene zorgplicht van toepassing.

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor flora niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegrouete en foerageergebied. In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en mogelijk ook meervleermuis en tweekleurige vleermuis. De laatste twee soorten zijn zeldzaam tot zeer zeldzaam. Gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en tweekleurige vleermuis hebben verblijfplaatsen in gebouwen. De ruige dwergvleermuis is boom- en gebouwbewonend.

Verblijfplaats

Bij het veldbezoek zijn in de bomen in het bosje geen voor vleermuizen geschikte gaten of scheuren aangetroffen. De bomen zijn daarvoor te dun.

De bebouwing van het zwembad is aan de zijde van de uitbreiding geïnspecteerd op toegankelijkheid voor vleermuizen. Daarbij is geconstateerd dat het gebouw slechts matig

geschikt is voor vleermuizen. De aanwezige stootvoegen bevinden zich maximaal op 2,7 m hoogte (meestal lager) en zijn allemaal 's nachts beschenen met buitenverlichting. Dit maakt ze onaantrekkelijk voor vleermuizen. Sporen in de vorm van ontlasting of afgebeten insectenvleugels zijn niet aangetroffen. Het is daarmee niet erg waarschijnlijk dat vleermuizen gebruik maken van de openingen.

Foerageergebied en vliegroutes

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Rond het zwembad en in het bosje worden verscheidene uit de regio bekende vleermuizen verwacht. De totale omgeving van het plangebied is eveneens geschikt als foerageergebied.

Vliegroutes worden niet in het bijzonder in het plangebied verwacht. Lijnvormige elementen zoals houtsingels ontbreken.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Het verjagen, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het verstoren of vernielen van vaste verblijfplaatsen (inclusief de functionele leefomgeving) is verboden vanuit de Flora- en faunawet. De functionaliteit van verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven.

De uitbreiding van het zwembad wordt met het bestaande zwembad verbonden. Hierdoor wordt een deel van de gevel van het bestaande zwembad gewijzigd. Zoals gezegd is het zeer onwaarschijnlijk dat in de gevel verblijfplaatsen van vleermuizen zitten. Met de uitbreiding worden geen effecten op vleermuizen verwacht. Een ontheffing Flora- en faunawet of nader onderzoek is niet aan de orde.

Met betrekking tot foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen zal de herinrichting, mits wordt voldaan aan een aantal voorwaarden, geen effect hebben op de functionaliteit van het gebied als zodanig. De kleine afname door het toevoegen van bebouwing heeft geen invloed, aangezien in de omgeving ruimschoots voldoende foerageergebied aanwezig is.

Voorwaarden om het gebied tijdens en na de inrichting te laten functioneren als vliegroute of foerageergebied voor vleermuizen zijn:

- Handhaven van bomen rondom de nieuwbouw
- Werkzaamheden uitsluitend overdag uitvoeren (m.n. in actieve periode van vleermuizen- april t/m november)
- Geen (extra) verlichting aanbrengen aan de buitenzijde aanbrengen.

Indien blijkt dat één of meer van de genoemde voorwaarden niet kan worden uitgevoerd (voorwaarden zijn altijd wenselijk), is nader onderzoek naar het gebruik van het gebied door vleermuizen noodzakelijk. Aan de hand van dit nader onderzoek kan dan bepaald worden of een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is.

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor vleermuizen niet noodzakelijk.

Aanbeveling

Het toevoegen van vleermuisverblijfplaatsen in de nieuwbouw kan een meerwaarde vormen voor vleermuizen. Dit is echter niet strikt noodzakelijk vanuit de Flora- en faunawet. In bijlage 3 is informatie toegevoegd over het plaatsen van vleermuisverblijfplaatsen in nieuwbouw.

5.2.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Binnen het plangebied kunnen de volgende algemene zoogdieren voorkomen: egel, haas, konijn, mol, vos, ree, diverse soorten licht beschermde (spits)muizen en mogelijk ook hermelijn, wezel en bunzing. Voor deze soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt de algemene zorgplicht ten aanzien van deze soorten.

In de omgeving (ondermeer het Urkerbos) is eveneens het voorkomen van eekhoorn, steenmarter en boommarter bekend (www.zoogdiervereniging.nl). De boommarter is strikt beschermd en staat op tabel 3 van de Flora- en faunawet. De eekhoorn en de steenmarter zijn beschermd onder tabel 2 van de Flora- en faunawet. Het is mogelijk dat het plangebied onderdeel uitmaakt van het leefgebied van deze soorten.

De boommarter komt in het Urkerbos voor, de steenmarter wordt soms rondom Urk waargenomen. Er zijn tijdens het veldbezoek geen sporen (uitwerpselen, krabsporen) waargenomen van de steenmarter of boommarter. Potentiële verblijfplaatsen zijn voor geen van beide soorten aangetroffen. Mogelijk dat het plangebied onderdeel uitmaakt van het leefgebied van de steenmarter. De steenmarter beschikt over een zeer groot leefgebied (gemiddeld 75 ha.) en kan in een nacht grote afstanden afleggen (gemiddeld 5 km). Boommarters hebben zelfs nog grotere leefgebieden (♀ ca. 300 en ♂ ca. 1000 ha). Vanwege de grootte van het plangebied zal dit hooguit een klein onderdeel uitmaken van het leefgebied van de steenmarter of boommarter.

Ook eekhoorn komt in de omgeving voor. Er is tijdens het veldbezoek dan ook gelet op de mogelijke aanwezigheid van (nesten van) eekhoorn. Er zijn geen eekhoorns of eekhoornnesten aangetroffen. In het plangebied is suboptimaal leefgebied voorhanden. Eekhoorn heeft een voorkeur voor oud en gemengd bos. Mogelijk dat het plangebied wel onderdeel uitmaakt van het foerageergebied van de eekhoorn.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde zoogdieren van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende alternatief leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is daarom niet noodzakelijk.

De ontwikkeling zorgt voor een zeer kleine afname aan mogelijk leefgebied voor de strenger beschermde steenmarter, boommarter en eekhoorn. Al deze soorten hebben een veel ruimer leefgebied dat niet wordt verstoord. Er wordt dan ook geen effect

verwacht op de functionele leefomgeving van deze soorten. Een ontheffing Flora- en faunawet of nader onderzoek is niet noodzakelijk.

5.3 Vogels

Voorkomen en functie

Broedvogels algemeen en categorie 5¹

De aangetroffen vogels binnen en direct rondom het plangebied vallen onder de algemene broedvogels van bossen, struwelen en parken. Onder andere de volgende vogelsoorten kunnen gebruik maken van het plangebied; ekster, houtduif, koolmees, merel, pimpelmees, roodborst, grote bonte specht en winterkoning. Op een schuur nabij het plangebied zijn een aantal rustende blauwe reigers waargenomen.

Ekster, koolmees, pimpelmees en grote bonte specht vallen onder categorie 5 van de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten'.

Categorie 1 tot en met 4¹

In de bossen in de omgeving komen ondermeer sperwer en buizerd voor. Daarnaast komt in de omgeving de huismus voor.

Zeldzame en kritische vogelsoorten, evenals verblijfplaatsen van vogelsoorten die jaarrond van vaste rust- en verblijfplaatsen gebruik maken, zijn niet aangetroffen.

Effecten en ontheffing

Broedvogels algemeen

Alle vogelsoorten in Nederland zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die nesten beschadigen of verstoren. Verstoring kan in veel situaties worden voorkomen door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Voor de Flora- en faunawet zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar. Het genoemde termijn moet daarom niet al te strikt worden toegepast.

Categorie 5

In de sinds augustus 2009 geldende 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' zijn in categorie 5 van deze lijst een aantal vogelsoorten opgenomen die ook binnen het plangebied zijn aangetroffen. Het gaat om een groep van broedvogelsoorten die vaak terugkeert naar de plaats waar ze hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats door bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen verloren is gegaan, uit te wijken naar andere locaties in de omgeving. In deze situatie gaat het ondermeer om ekster, koolmees, pimpelmees en grote bonte specht. Gelet op de beperkte omvang van het plangebied en het zeer beperkte aanbod aan geschikte nestlocaties voor deze soorten binnen het plangebied, gaat het om slechts enkele broedparen van genoemde, algemeen voorkomende soorten. Compenserende maatregelen of het aanvragen van een ontheffing, omdat een negatief effect wordt

¹ Zie Bijlage 1 voor een nadere toelichting op de verschillende categorieën bij de bescherming van broedvogels

verwacht op de lokale of regionale populatie van de soort, is dan ook niet aan de orde. Daarbij komt dat na planrealisatie (op termijn) ook weer nieuw leefgebied voor deze en andere vogelsoorten zal ontstaan.

Categorie 1 tot en met 4

Rust- en verblijfplaatsen van vogelsoorten van categorie 1 tot en met 4 zijn jaarrond beschermd in de Flora- en faunawet. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. In het plangebied zijn geen nestlocaties aangetroffen van deze vogels. In de omgeving komen buizerd, sperwer en huismus voor. Mogelijk maakt het plangebied een marginaal onderdeel uit van het leefgebied van deze vogels. Aangezien er in de omgeving ruimschoots en beter geschikt foerageergebied aanwezig is, worden effecten uitgesloten.

5.4 Amfibieën en reptielen

Voorkomen en functie

Amfibieën

Een aantal soorten, zoals bruine kikker, meerkikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander, kunnen het plangebied gebruiken als landbiotop. In het plangebied zelf zijn geen waterelementen aanwezig. Strikt beschermde amfibieënsoorten worden niet verwacht in het plangebied vanwege het ongeschikte habitat voor deze soorten.

Uit de omgeving zijn waarnemingen bekend van de strikt beschermde rugstreeppad. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van andere strikt beschermde amfibieën rondom het plangebied.

Het plangebied biedt momenteel geen leefgebied voor de rugstreeppad. Het gebied is te schaduwrijk, poelen of andere watervoerende elementen ontbreken.

Reptielen

Beschermde reptielen zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen en venranden. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van reptielen in en rondom het plangebied.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde amfibieën van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is daarom niet noodzakelijk.

5.5 Vissen en ongewervelden

Voorkomen en functie

Uit de omgeving is de beschermde kleine modderkruiper en bittervoorn bekend. In het plangebied zijn geen watervoerende elementen (sloten, poelen, enz) aanwezig. Derhalve ontbreekt geschikt leefgebied voor vissen.

Beschermde soorten ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, Europese rivierkreeft en platte schijfhoren) worden op grond van verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht. Hoewel een enkel zwervend exemplaar nooit is uit te sluiten.

Effecten en ontheffing

Gezien het karakter van de ingreep, en de afwezigheid van geschikt biotoop, is geen sprake van een negatief effect op populaties van beschermde vissen en/of ongewervelden. Een ontheffing Flora- en faunawet is niet aan de orde.

6

BESCHERMDE GEBIEDEN – EHS

6.1 Inleiding

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt. Het ruimtelijke beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in de EHS het 'nee, tenzij-regime'. Indien een voorgenomen ingreep de 'nee tenzij'-afweging met positief gevolg doorloopt, kan de ingreep plaatsvinden, mits eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en restschade wordt gecompenseerd. Indien een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee tenzij'-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden.

De uitbreiding van het zwembad staat gepland in de EHS. Het gaat daarbij voor een klein deel om prioritair gebied (het bos) en voor het grootste deel om waardevol gebied (de zonneweide).

6.2 Doelbenadering

Om te kunnen bepalen of de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied significant worden aangetast moet duidelijk zijn wat die wezenlijke kenmerken en waarden zijn. In de Spelregels EHS is aangegeven dat het bevoegd gezag de wezenlijke kenmerken en waarden moeten bepalen. De provincie Flevoland heeft hiertoe de "EHS-Doelbenadering" ontwikkeld. De EHS-Doelbenadering is een methode waarbij de wezenlijke kenmerken en waarden van EHSgebieden worden vastgesteld aan de hand van de doelstellingen die de basis vormen voor de Ecologische Hoofdstructuur. Deze doelstellingen zijn (Spelregels EHS):

- Het realiseren van een samenhangend netwerk van bestaande en nieuwe natuurgebieden;
- Het behoud, herstel en de ontwikkeling van ecosystemen, inclusief de bijbehorende soorten
- Het focussen op nationaal en/of internationaal belangrijke soorten;
- Het duurzaam behouden van ecosystemen: zorg dragen voor de randvoorwaarden voor behoud: de juiste bodem-, water- en beheerscondities.

6.3 Wezenlijke waarden en kenmerken

In 2010 zijn de wezenlijke kenmerken en waarden voor de binnendijkse EHS-gebieden in Flevoland beschreven en door Gedeputeerde Staten vastgesteld. Actuele en potentiële waarden, belang en schaal van het gebied, gebiedskenmerken, abiotische en biotische randvoorwaarden en kenmerken alsook belangrijke soorten vormen de basis voor de beschrijvingen.

In bijlage 4 is de volledige beschrijving van de wezenlijke kenmerken en waarden van het Urkerbos opgenomen. Hierna wordt ingegaan op de specifieke waarden direct rond de uitbreidingslocatie van het zwembad.

Gebied

Het gebied rond het zwembad kenmerkt zich door een grote recreatieve druk. Er liggen veel paden en het terrein heeft een meer parkachtig karakter. Direct rond het zwembad en op de parkeerterreinen is verlichting aanwezig.

Actuele waarden en beheer

De beplanting direct naast het zwembad bestaat uit dunne, dicht opeen staande beuken afgewisseld met enkele essen en zomereiken. Het betreft een relatief jong bos. Ondergroei ontbreekt grotendeels, bij het veldbezoek is één brede wespenorchis aangetroffen.

Het bosperceel kent momenteel geen specifiek beheer.

Belang en schaalniveau

Het Urkerbos is vooral van belang voor planten en paddenstoelen. Door de combinatie van naaldhout en het grote aantal greppels, komen hier een groot aantal bijzondere paddenstoelen-, varen- en mossensoorten voor. In het plangebied zijn geen waardevolle planten of paddenstoelen aangetroffen. Op basis van het aanwezige habitat worden in het plangebied geen specifieke waarden verwacht.

Het perceel betreft slecht een zeer klein deel van het Urkerbos.

Soorten

Van de specifieke soorten (zie bijlage 4) van het Urkerbos worden in de directe omgeving van het zwembad uitsluitend de blauwe reiger, boomvalk, ransuil, gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, eekhoorn en boommarter verwacht. Het bosgebiedje in de omgeving van het plangebied kan leefgebied van al deze soorten uitmaken. Al deze soorten hebben een relatief groot leefgebied >1ha. Het plangebied maakt derhalve slechts een klein onderdeel uit van het leefgebied van deze soorten. Verblijfplaatsen van de soorten zijn niet aangetroffen. Zie ook hoofdstuk 5 voor een verdere toelichting van het voorkomen van deze soorten.

Abiotiek

Het plangebied maakt deel uit van het keileemgedeelte, waar de grondwatertrap V van toepassing is.

6.4 Effecten op de EHS

Op de waarden

Met de ontwikkeling komt een klein oppervlakte van de EHS te vervallen. Het merendeel van dit oppervlakte betreft de zonneweide. Het andere deel betreft een klein deel van het beuken - essenbos.

De huidige waarden van de zonneweide zijn voor de EHS nauwelijks van belang. Het terrein ligt aan de rand van de EHS en functioneert als recreatief terrein. Dit maakt het nauwelijks geschikt voor de aanwezigheid of ontwikkeling van natuurwaarden.

De waarden van het bosje zijn iets hoger. Al zijn ook hier de waarden beperkt. Het betreft een relatief jong bosje (<50 jaar), wat nog nauwelijks ontwikkeld is. Ondergroei ontbreekt grotendeels. Dit maakt ook hier de waarden beperkt.

Met het bebouwen van het terrein komen de huidige beperkte waarden te vervallen.

Op de wezenlijke kenmerken

De uitbreiding van het zwembad heeft geen uitstralende effecten naar de omgeving. De activiteiten van het zwembad zijn beperkt tot binnen de bebouwing. De zonneweide komt grotendeels te vervallen, waardoor geluidverstoring tijdens de zomer juist afneemt. Het is wel van belang dat er geen buitenverlichting wordt aangebracht. Zodat er geen lichtverstoring optreedt.

6.4.1 Conclusie

- De bouw van het zwembad zorgt voor een kleine afname van de oppervlakte van de EHS.
- Dit deel van de EHS heeft enige, zij het zeer beperkte waarden. Het verdwijnen van deze waarden heeft geen significante effect op de wezenlijke waarden en kenmerken van het EHS-gebied het Urkerbos.
- Bij het nieuwe zwembad wordt geen buitenverlichting aangebracht.
- De ontwikkeling doet geen afbreuk aan de wezenlijke kenmerken van de EHS.

6.5 Compensatie en herbegrenzing

Omdat sprake is van een netto afname aan oppervlakte EHS moet het afwegingskader EHS (zie bijlage 2) wel doorlopen worden. Daarnaast is sprake van herbegrenzing van de EHS om niet-ecologische redenen.

6.5.1 Compensatiebeginsel

Het compensatiebeginsel komt voort uit het huidige “nee, tenzij” beschermingsregiem van de EHS en is van toepassing indien:

1. een ingreep onvermijdelijk blijkt
2. van groot openbaar belang is en
3. geen reële alternatieven aanwezig zijn
4. èn sprake is van een significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden.

Ad1 en 2: Het zwembad in Urk is het enige zwembad voor de inwoners van de gemeente en heeft daarmee een belangrijk maatschappelijk belang. Het maakt het makkelijk mogelijk dat de inwoners van de gemeente hier gaan sporten. Om ook de breedtesport ruimte te kunnen geven, is de bouw van een wedstrijdbad nodig.

Ad 3: Binnen de gemeente Urk bestaat de grond voornamelijk uit zeelei. Deze ondergrond is onvoldoende stabiel voor de bouw van een zwembad. Het plangebied is één van de weinige plekken waar de bodem wel stabiel genoeg is. Bovendien sluit het plangebied aan op het bestaande zwembad. Ook uitbreidingen aan de andere kant van het zwembad gaan ten koste van de EHS. Op deze plek is de ruimteclaim op de EHS het kleinst en worden geen wezenlijke kenmerken en waarden aangetast.

Ad 4. Zie 6.4: er is geen sprake van significant negatieve effecten. Wel is sprake van netto afname van de oppervlakte EHS.

6.5.2 Eisen aan compensatie

Locatie

In overleg met Het Flevolandschap zoekt de gemeente naar een locatie om het bos en de zonneweide te kunnen compenseren direct aansluitend op de EHS of naar de mogelijkheden om een bestaand knelpunt in de EHS op te lossen of een kwaliteitsverbetering in de EHS te realiseren.

Oppervlakte

De totaal te compenseren oppervlakte is groter dan het stuk dat bebouwd wordt. De oppervlakte bos moet met een toeslag van 2/3 worden gecompenseerd, aangezien het bos circa 50 jaar oud is. De oppervlakte van de zonneweide kan zonder oppervlakte toeslag worden gecompenseerd, dus 1:1, omdat het hier gaat om een natuurtype dat binnen 5 jaar te ontwikkelen is.

De uitbreiding betreft ongeveer 0,09ha, waarvan 0,02 ha bos en 0,07 ha zonneweide. In totaal moet dus $0,02 * 1,67 = 0,03$ ha bos worden gecompenseerd en 0,07 ha grasland.

Inrichting

In het vervangend areaal dient een basisinrichting te worden gerealiseerd, waarbij de verloren gegane waarden weer kunnen worden ontwikkeld, c.q. zich kunnen ontwikkelen; voor bos betekent dit met name de aanplant van jonge bomen met in ieder geval een vergelijkbare waarde wat betreft soort en samenstelling als het verloren gegane bos.

In dit geval betreft dat een aanplant van essen en beuken; conform het beheertype N14.03 Haagbeuken- en essenbos. De zonneweide kan ook als bos worden gecompenseerd, maar dit hoeft niet. Het kan ook als N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland.

Beheer

De ontwikkeling van de compensatielocatie tot het verloren gegane natuurtype, wordt geborgd via het beheer. Daarvoor gelden de volgende eisen:

- Gedurende de ontwikkelingsperiode van het vervangende gebied is er sprake van verlies aan natuurkwaliteit. Om dit zo snel mogelijk te herstellen is gericht ontwikkelingsbeheer in het vervangend gebied nodig. De extra beheerskosten tijdens de periode van het ontwikkelingsbeheer worden (gekapitaliseerd) door de initiatiefnemer vergoed.
- Een vergoeding voor de extra kosten voor ontwikkelingsbeheer is maatwerk en wordt vastgesteld in overleg met de beoogde terreinbeheerder. De gekapitaliseerde beheerskosten worden als budget vastgelegd, bijvoorbeeld als gelabeld budget in het Groenfonds.
- Als algemene vuistregel kan worden uitgegaan van extra beheerskosten van minimaal 1 à 2 keer de normkosten voor het betreffende natuurbeheertype gedurende de eerste vijf jaar na inrichting van de grond.
- Voor het ontwikkelen van bos lopen deze kosten over een langere tijd en kan beter worden uitgegaan van extra beheerskosten van minimaal 1 keer de normkosten voor de eerste 10 jaar na inrichting van de grond.
- De initiatiefnemer zorgt er tevens voor dat vergoeding van de reguliere beheerskosten voor een periode van 25 jaar gewaarborgd is.
- De normbeheerskosten voor het natuurbeheertype N14.03 Haagbeuken- en essenbos bedragen 51,95 €/hectare/jaar.
- De normbeheerskosten voor het natuurbeheertype N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland bedragen 252,87 €/hectare/jaar.

Voor het bos worden de kosten dus $(25 \cdot 51,95) + (10 \cdot 51,95) = 1.300,- + 520,- = 1820,-$ euro per ha. Dit is $\text{€ } 1820 \cdot 0,03 \text{ ha} = \text{€ } 54,60$ totaal

Voor de zonneweide / het kruiden- en faunarijke grasland worden de kosten $(25 \cdot 252,87) + (5 \cdot 252,87) = 6322 + 1264 = 7586$ euro per ha. Dit is $\text{€ } 7586 \cdot 0,07 \text{ ha} = \text{€ } 531,-$ totaal.

Compensatieplan

De noodzakelijke compensatiemaatregelen en het beheer van het compensatiegebied zullen worden vastgelegd in een compensatieplan, waarin in elk geval begrenzing, natuurdoelen, maatregelen, ontwikkelingsbeheer, regulier beheer, termijnen, een tijdpad voor realisatie en een evaluatiemoment t.a.v. de kwaliteit van de gerealiseerde compensatienatuur zijn weergegeven.

Vervolg

De afspraken moeten worden vastgelegd in een juridisch bindende overeenkomst. De resultaten moeten worden gemonitord.

6.5.3 Herbegrenzing

Voor herbegrenzing om niet-ecologische redenen geldt dat dit alleen is toegestaan als de EHS in de betreffende regio wordt versterkt door hetzij het oplossen van een knelpunt of een kwaliteitsverbetering.

De invulling hiervan moet in overleg met de terreinbeheerder worden vastgesteld.

6.6 Samenvattend

In totaal komt de compensatieverplichting op het volgende:

- de aanleg van 0,03 ha beuken-essenbos en 0,07 ha grasland;
- vergoeding van de ontwikkelingskosten voor een periode van 10 jaar en de beheerkosten over 25 jaar voor bos. Dit is € 54,60 totaal
- vergoeding van de ontwikkelingskosten voor het grasland voor een periode van 5 jaar en de beheerkosten over 25 jaar. Dit is € 531,- totaal
- het versterken van de kwaliteit van de EHS of het oplossen van een knelpunt, in overleg met de terreinbeheerder.

De wijze van compensatie moet worden vastgelegd in een compensatieplan en overeenkomst en worden gemonitord.

7

CONCLUSIE EN VERVOLG

Op basis van deze quickscan wordt geen verdere toetsing van de effecten van de ontwikkeling op beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebied noodzakelijk geacht. In het kader van de aanwezige Ecologische Hoofdstructuur is een compensatie in oppervlakte noodzakelijk. Beschermde (Flora- en faunawet) soorten worden wel verwacht.

7.1 Compensatie van aantasting EHS noodzakelijk

De bouw van het zwembad zorgt voor een kleine afname van de oppervlakte van de EHS. Dit deel van de EHS heeft enige, zij het beperkte waarden. Deze afname zorgt niet voor een significant effect op de wezenlijke waarden en kenmerken van het EHS-gebied het Urkerbos. De ontwikkeling doet geen afbreuk aan de wezenlijke kenmerken van de EHS.

Omdat sprake is een netto afname aan oppervlakte EHS moet dit elders worden gecompenseerd. De eisen aan deze compensatie zijn opgenomen in hoofdstuk 6.5.2.6. De benodigde herbegrenzing moet worden gecompenseerd door de kwaliteit van de EHS te versterken of een knelpunt in de EHS op te lossen.

7.2 Slechts enkele beschermde soorten in het gebied

Op basis van deze quickscan wordt geconstateerd dat het onderzoeksgebied een potentiële habitat biedt voor een aantal (algemene) beschermde soorten. Hoewel er geen gerichte veldinventarisatie heeft plaatsgevonden, is op basis van de beschikbare literatuurgegevens en een veldbezoek vastgesteld dat het terrein mogelijk van belang is voor enkele licht beschermde soorten (tabel 1-soorten) en voor strikter beschermde broedvogels en vleermuizen. In tabel 1 is een samenvatting gegeven van deze resultaten.

7.2.1 Licht beschermde soorten

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van enkele soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is daarom niet noodzakelijk.

7.2.2 Rekening houden met vogels

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat verstorende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen² uitgevoerd mogen worden.

7.2.3 Vervolgonderzoek naar vleermuizen noodzakelijk

De bebouwing van het zwembad is aan de zijde van de uitbreiding geïnspecteerd op toegankelijkheid voor vleermuizen. Daarbij is geconstateerd dat het gebouw slechts matig geschikt is voor vleermuizen. Met de uitbreiding worden geen effecten op vleermuizen verwacht. Een ontheffing Flora- en faunawet of nader onderzoek is niet aan de orde.

Met betrekking tot foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen zal de herinrichting, mits wordt voldaan aan een aantal voorwaarden, geen effect hebben op de functionaliteit van het gebied als zodanig. Voorwaarden om het gebied tijdens en na de inrichting te laten functioneren als vliegroute of foerageergebied voor vleermuizen zijn:

- Handhaven van bomen rondom de nieuwbouw
- Werkzaamheden uitsluitend overdag uitvoeren (m.n. in actieve periode van vleermuizen- april t/m november)
- Geen (extra) verlichting aanbrengen aan de buitenzijde aanbrengen.

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor vleermuizen niet noodzakelijk.

7.3 Aanbeveling

Het toevoegen van vleermuisverblijfplaatsen in de nieuwbouw kan een meerwaarde vormen voor vleermuizen. Dit is echter niet strikt noodzakelijk vanuit de Flora- en faunawet. In de bijlage 3 is informatie toegevoegd over het plaatsen van vleermuisverblijfplaatsen in nieuwbouw.

² In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 15 maart tot 15 juli.

Tabel 1 Resultaten (mogelijk) aanwezige beschermde flora en fauna in het plangebied. Zie bijlage 1 voor een toelichting ten aanzien van de zorgplicht

Tabel	Soort(groep)	Gebruik gebied	Effect ruimtelijke ontwikkelingen	Ontheffing	Vervolg Nader onderzoek / mitigerende en/of compenserende maatregelen
1	Algemene grondgebonden zoogdieren	Leefgebied	Kleine aantasting leefgebied, doden,	Nee	Zorgplicht
1	Algemene amfibieën	Leefgebied en voortplantingsbiotoop	Kleine aantasting leefgebied, doden	Nee	Zorgplicht
1	Brede wespenorchis	Groeiplaats	Kleine afname standplaatsen	Nee	Zorgplicht
3	Vleermuizen	foerageergebied	Marginale afname foerageergebied	Nee, Mits	Geen buitenverlichting wordt aangebracht
V	Vogels	Broedlocatie	Mogelijke verstoring	Nee, mits	Werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren
V5	Vogels –categorie 5	Broedlocatie	Mogelijke verstoring	Nee, mits	Werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren

LITERATUURLIJST

- Bergmans, W. en A. Zuiderwijk (1986) Atlas van de Nederlandse Amfibieën en Reptielen en hun Bedreiging. Utrecht: KNNV
- Creemers R.C.M. & van Delft J.J.C.W., 2009, De amfibieën en reptielen van Nederland, - Nederlandse fauna 9 -, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European invertebrate Survey – Nederland, Leiden
- Nie H.W. de, 1996, Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen, Media Publishing, Doetinchem
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992) Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Utrecht: KNNV
- Dienst Regelingen (2009). *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen.*
- Koninklijke Vermande (1999-2009) Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3, 4 en 5, SDU Uitgeverij, Den Haag
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2004) *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.
- Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers (1997) Atlas van de Nederlandse Vleermuizen Utrecht: KNNV Uitgeverij
- Limpens, H., P. Twisk & G. Veenbaas (2004) Met vleermuizen overweg. Brochure over vleermuizen en de wijze waarop bij planning, aanleg, reconstructie en beheer van wegen praktische invullingen kan worden gegeven aan de wettelijke zorgplicht voor vleermuizen. Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft / Zoogdierverseniging, Arnhem
- De Nooij, R.J.W., (2007). Ruimte geven, ruimte nemen. Een managementplan voor de Rugstreeppad in de Noordoostpolder. Radboud Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Spitzen – van der Sluijs, A. M., R. Zollinger & A. C. van Rijsewijk. (2007). Ecologisch onderzoek aan de rugstreeppad in de Noordoostpolder. Stichting RAVON, Nijmegen.
- Achterberg, C. (2007) Handleiding boomarter inventariseren. Zoogdierverseniging, werkgroep boomarter Nederland, Arnhem

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000

www.zoogdierverseniging.nl

www.ravon.nl

www.waarneming.nl

www.telmee.nl

www.libellennet.nl

BIJLAGEN

BIJLAGE 1 FLORA- EN FAUNAWET

BIJLAGE 2 AFWEGINGSKADER EHS

BIJLAGE 3 MOGELIJKHEDEN VOOR VLEERMUIZEN IN GEBOUWEN CREËREN

BIJLAGE 4 WEZENLIJKE WAARDEN URKERBOS

BIJLAGE 1: FLORA- EN FAUNAWET

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurreggeving (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- Ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- Alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- Alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- Alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- Vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- Bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren).

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland

voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie .

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De lichte toets geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De uitgebreide toets geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het 'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen', ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Staatssecretaris van EL&I, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

1. Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
3. Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

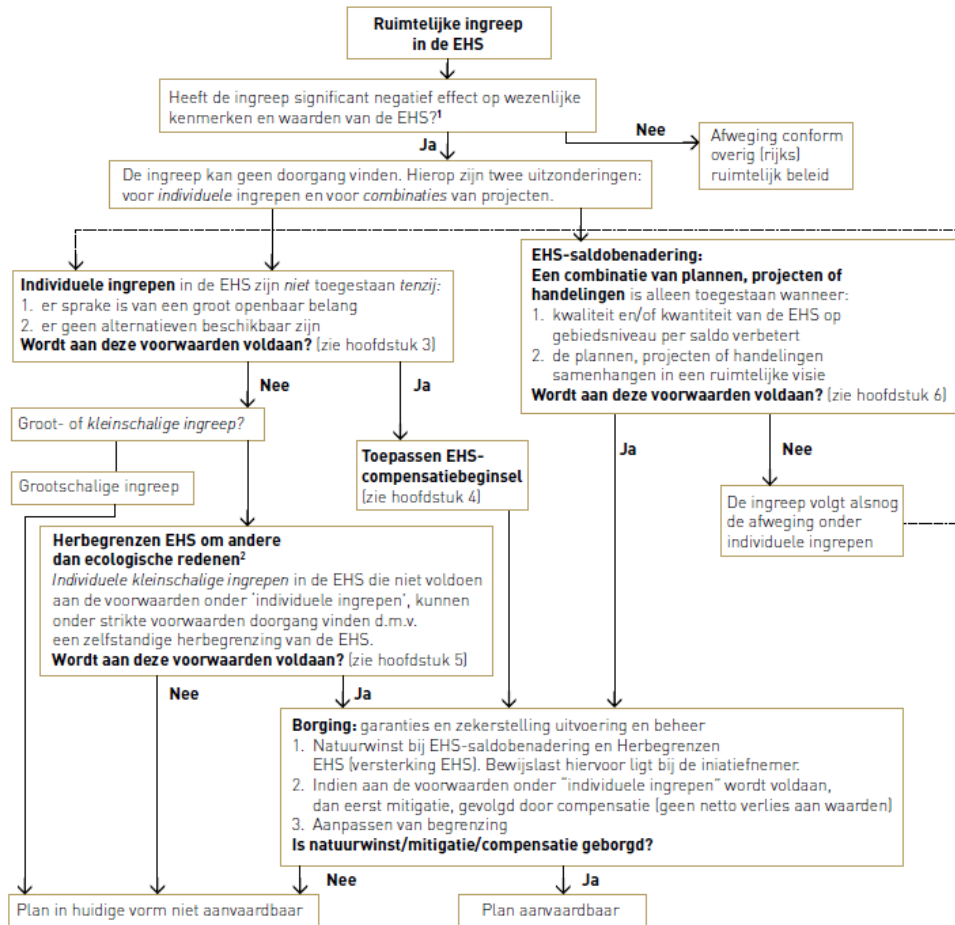
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.

BIJLAGE 2 AFWEGINGSKADER EHS

Hieronder is het afwegingskader voor ruimtelijke ingrepen in de EHS weergegeven.

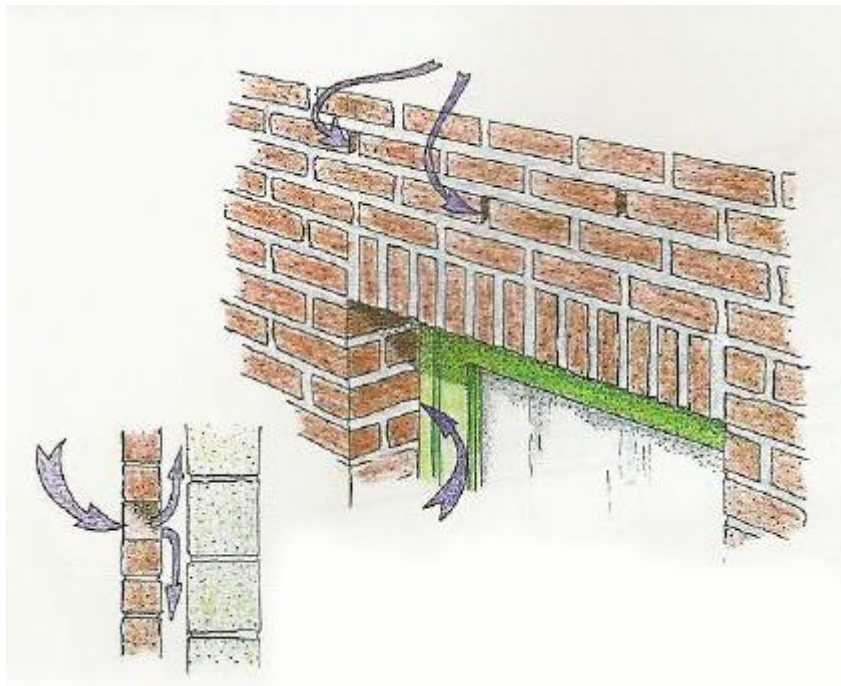

¹ Het gaat hier om het effect van de ingreep zelf en niet om een netto of reeds gesaldeerd effect. Indien de ingreep plaatsvindt in een Natura 2000 gebied gelden aanvullende regels (zie ook hoofdstuk 7).

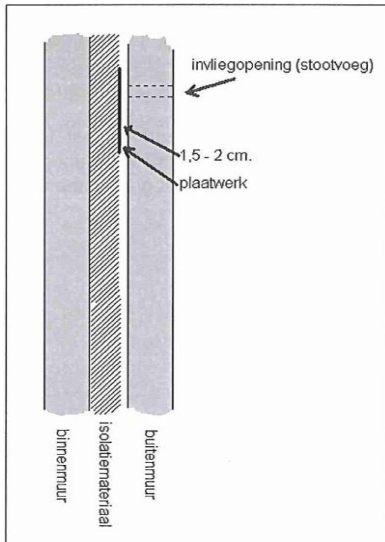
² Een andere maatwerkmogelijkheid in de EHS is herbegrenzen om ecologische redenen. Deze mogelijkheid wordt beschreven in hoofdstuk 5, maar komt niet terug in dit schema, omdat er geen ruimtelijke ingreep aan ten grondslag ligt.

uit Spelregels EHS, Ministeries van LNV en VROM

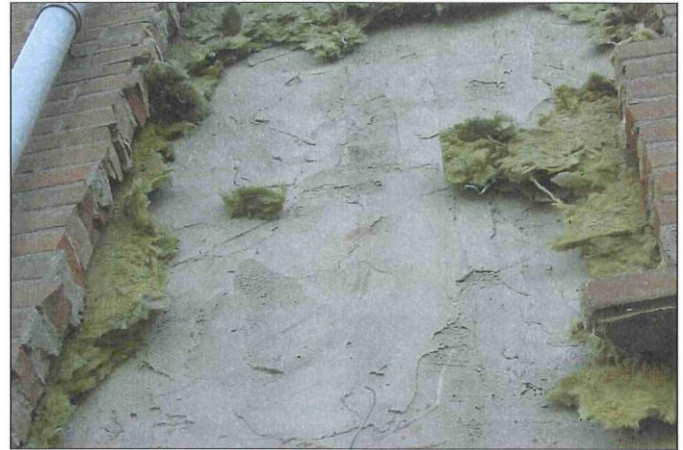
BIJLAGE 3 MOGELIJKHEDEN VOOR VLEERMUIZEN IN GEBOUWEN CREËREN

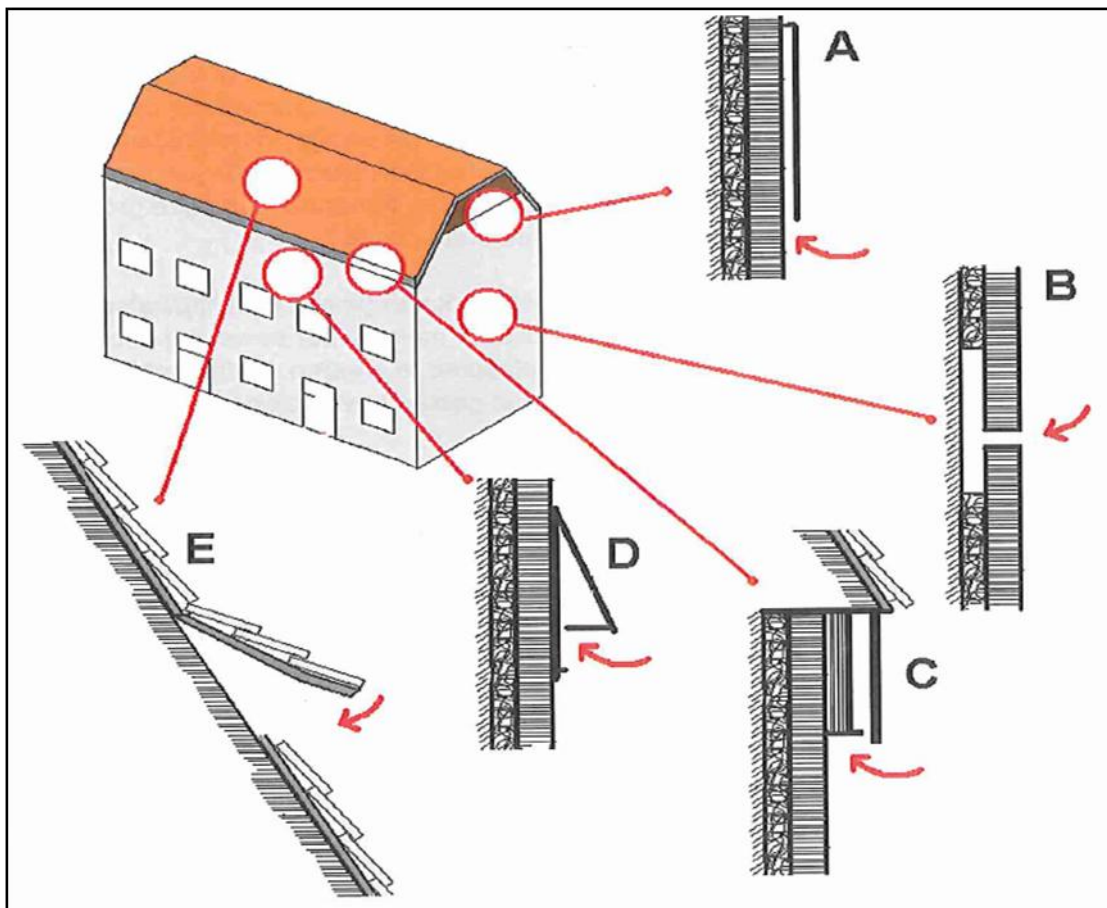
Figuur 1. Vooral gewone dwergvleermuizen, maar ook Laatvliegers maken gebruik spouwmuren en gevelbetimmering. De vleermuizen vinden toegang via brede verluchttingsvoegen, openingen naast of boven het raamkozijn, of via de gevelpannen en

Fiauur 2. Plaatwerk in spouwmuur.

Figuur 3. Bij deze blootgelegde spouwmuur is een voor vleermuizen goed (ruw) afgewerkte muur te zien, maar door het contact met het isolatie materiaal is deze ruimte zo goed als ongeschikt voor vleermuizen. Door ruw plaatmateriaal tegen het isolatiemateriaal te

Figuur 4. Locaties in en aan bebouwing waar verblijfplaatsen voor vleermuizen gerealiseerd kunnen worden. A: plaatmateriaal tegen gevel, B: spouwmuur, C: Boeiboord, D: Vleermuiskast, E: ruimte onder dakpannen. (Bron:

BIJLAGE 4 WEZENLIJKE WAARDEN URKERBOS

6 Urkerbos

Wettelijk- en beleidskader

- EHS: Waardevol gebied, Overige EHS & Gebied begrensd als nieuwe natuur (figuur 6.1)

Gebiedskenmerken

Het Urkerbos (224 ha) is gelegen ten noorden van Urk. Het bos functioneert deels als dorpsbos en deels als rustig natuurgebied en is in beheer bij Het Flevo-landschap. Het bos is in de jaren '50 van de vorige eeuw aangeplant. Het bestaat uit eiken-, sparran-, beuken- en dennenpercelen. In het Urkerbos ligt een geologisch reservaat: het Reservaat P. van der Lijn. Dit 3,6 ha grote reservaat is niet vrij toegankelijk in verband met de kwetsbaarheid van het gebied. Het gebied ligt tegen het EHS-gebied Staartreservaat en ten westen van EHS-gebied Toppad Urk. Het gebied wordt doorkruist door de Vormtweg en de Westermeerweg. Aan de randen van het Urkerbos liggen sportvelden, een camping, een manege en een begraafplaats. Aan de zuidzijde van het gebied ligt de Staartweg (N317). Door de ligging nabij Urk, trekt het bos veel bezoekers, waar ook de padenstructuur voor aanwezig is. De recreatieve voorzieningen en de verkeerswegen door en langs het gebied veroorzaken geluids- en lichtinval. Dit geldt in het bijzonder voor het sportterrein aan de noordzijde van het Urkerbos. Barrières worden gevormd door zowel de bebouwing van Urk als de Staartweg. Het ecologisch meest waardevolle gedeelte ligt in het westelijke deel van het Urkerbos en is het meest rustige gedeelte van het gebied.

Abiotische kenmerken

In het Urkerbos is van oost naar west een overgang van zand en veen naar keileem aanwezig. Hierdoor is er sprake van een gevarieerde bodemopbouw. In het Reservaat P. van der Lijn bevinden zich uitgewassen morene keien van de gletsjer die Urk tijdens het Saalientijdperk bereikte en liggen er zwerfstenen afkomstig uit onder andere Zuid-Scandinavië. De bodem van de landbouwkavel tussen het Urkerbos en de IJsselmeerdijk, die begrensd is als 'nieuwe natuur', bestaat uit lichte zavel in de bovengrond en plaatselijk venige grond met in de ondergrond keileem.

Het Urkerbos valt onder grondwatertrap IV, met uitzondering van het keileemgedeelte, waar de grondwatertrap V van toepassing is.

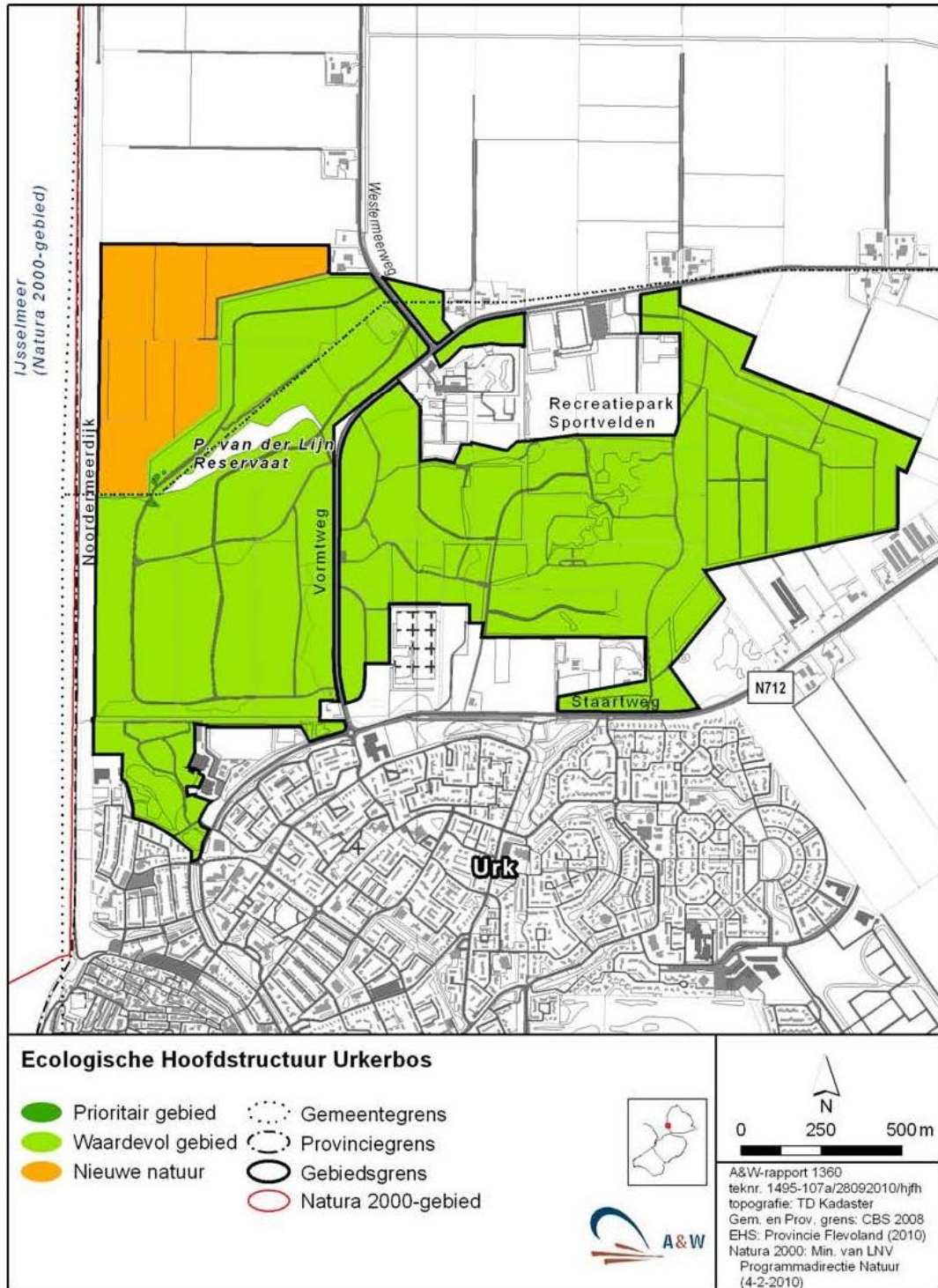
Actuele waarden en beheer

N12.02 Kruiden- en faunairijk grasland (5,0 ha)

Dit natuurbeheertype komt voor op drie percelen, te weten een strook ten westen van de Vormtweg (Geologisch reservaat P. van der Lijn), een perceel ten noorden van de begraafplaats en een perceel ten zuiden van het sportterrein. Opmerkelijke soorten in dit beheertype zijn Geelhartje, Jeneverbes en Kleine valeriaan.

N14.03 Haagbeuken- en essenbos (190,1 ha)

In 1954 is begonnen met de aanplant van het huidige Urkerbos. Op het keileem is hoofdzakelijk loofhout aangeplant en op het veen vooral naalddhout. Het Flevo-landschap wil de natuurwaarde van het Urkerbos versterken door middel van een selectief kapbeleid. De aangeplante populieren worden op verschillende plaatsen verwijderd. Daarvoor in de plaats worden inheemse bomen geplant, zoals Haagbeuken en eiken. Ook struiken als Meidoorn, Sleedoorn, Hondсроos en braam nemen de plaats in van de oorspronkelijk aangelegde boomkokers. Het bos is betrekkelijk arm aan kruiden maar telt veel bijzondere varen-, paddestoel- en mossoorten, waaronder Gebogen driehoeksvaren, Grote voorjaarsbekerzwam en Groot varentjesmos.

Figuur 6.1.
Overzicht EHS-gebied Urkerbos.

N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos

Dit beheertype betreft een perceel ten zuiden van de Vormtweg.

N00.01 Nog om te vormen naar natuur (29 ha)

Aan de westzijde van het Urkerbos is 29 ha nieuwe natuur begrensd. In de huidige situatie bestaat dit gebied uit akkers. Dit gebied is bedoeld als afronding van het gebied en biedt mogelijkheden voor de ontwikkeling van een boszoommilieu, overgaand naar bloemrijk grasland.

RelatiesNatura 2000-gebieden

Er is geen (relevante) ecologische relatie tussen het Urkerbos en Natura 2000-gebieden.

Ecologische Hoofdstructuur

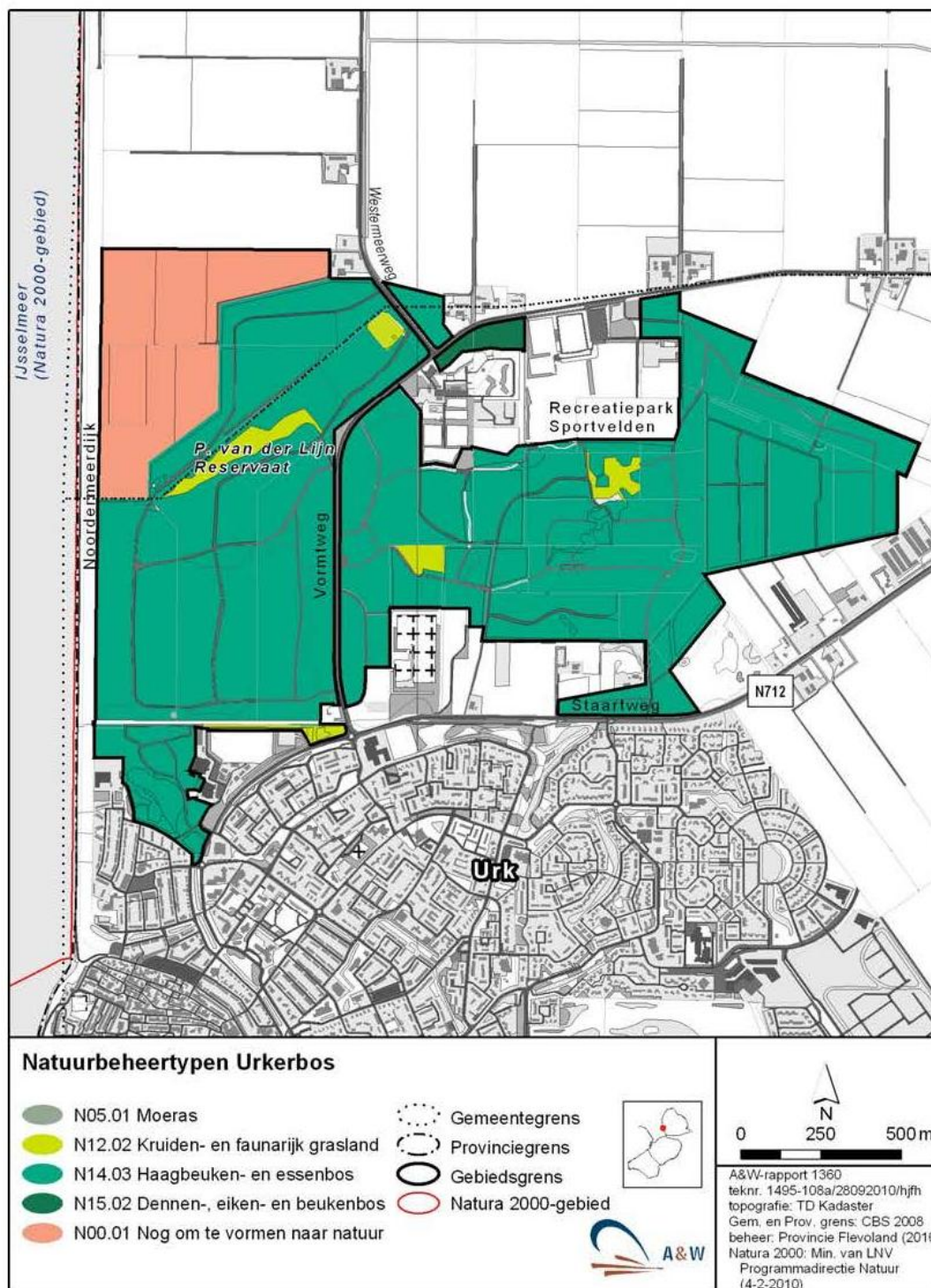
Het Urkerbos ligt, samen met het Staartreservaat, relatief geïsoleerd ten opzichte van andere EHS-gebieden. Het EHS-gebied Toppad ligt één km ten zuiden van het gebied. Het tussenliggende gebied bestaat uit de bebouwing van Urk en het Toppad bevat geen geschikt biotoop voor bosdieren. Om deze redenen is er waarschijnlijk weinig uitwisseling mogelijk tussen het Urkerbos en het Toppad voor soortgroepen als bosvogels en –planten. Door het gebruik van het tussenliggende gebied (bebouwing Urk, provinciale wegen en agrarisch gebied), zijn er via de Ecologische verbindingzone Urkervaart momenteel weinig mogelijkheden voor uitwisseling van soorten als Das.

Belang en schaalniveau

Het Urkerbos is vooral van belang voor planten en paddenstoelen. Door de combinatie van naalddhout en het grote aantal greppels, komen hier een groot aantal bijzondere paddenstoelen-, varen- en mossensoorten voor. Op regionale schaal vervult het Urkerbos een belangrijke functie als stapsteen/corridor voor bosgebonden vogelsoorten.

Potentiële waarden

Aan de westzijde van het Urkerbos is 30 ha 'nieuwe natuur' begrensd. Dit is bedoeld als afronding van het gebied en bied mogelijkheden voor de ontwikkeling van een boszoommilieu met het beheertype Haagbeuken- en essenbos (N14.03), overgaand in een vochtig weidevogelgrasland met het beheertype Kruiden- en faunarijke grasland (N12.02). Voor het P. van der Lijnreservaat geldt een toekomstig beheer als Nat schraalland (N10.01). Zie figuur 6.3 voor de potentiële beheertypen van het Urkerbos.

Figuur 6.2.
 Natuurbeheertypen Urkerbos (bron: Provincie Flevoland).

Soorten

Broedvogels

Blauwe reiger (kolonie), Boomvalk, Wielewaal, Houtsnip, Ransuil, Koekoek

Zoogdieren

Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis, Gewone grootoorvleermuis (pot.), Eekhoorn, Boommarter, Steenmarter (pot.), Das (pot.), Bunzing (pot.), Wezel (pot.), Hermelijn (pot.)

Vlinders

Bruin blauwtje, Eikenpage

Libellen

Glassnijder, Vroege glazenmaker

Planten

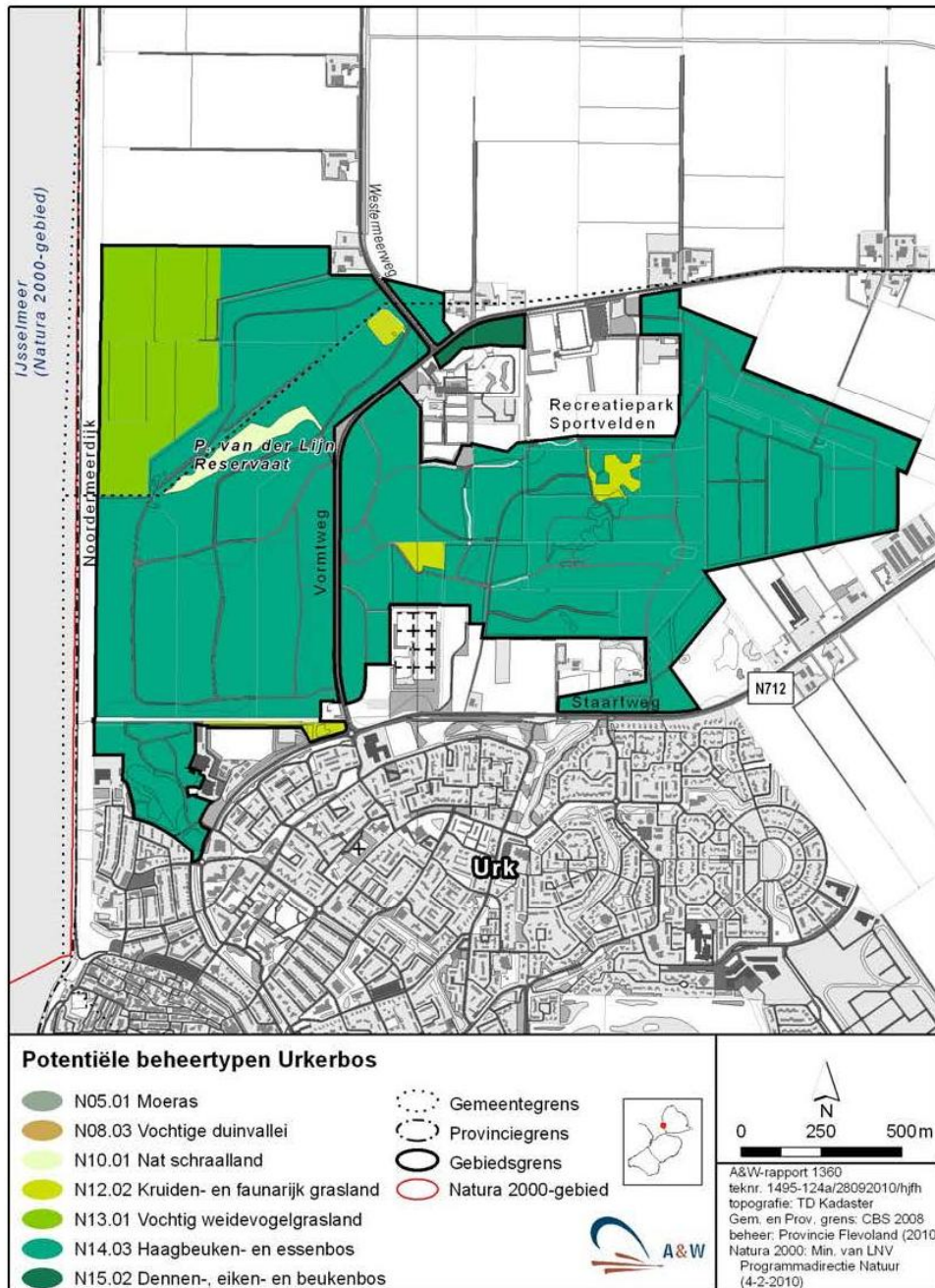
Jeneverbes, Gevlekte orchis, Grote keverorchis, Addertong, Geschubde mannetjesvaren, Donderkruid, Geelhartje

Mossen

Grof etagemos, Grof snavelmos, Tong-haarmuts

Paddenstoelen

Papagaaizwammetje, Purperrode russula

Figuur 6.3.
Potentiële beheertypen Urkerbos.